

Na vytvorenie spoločného albánskeho štátu je potrebná zmena ústavy. Výskumný pracovník Kosovského inštitútu pre politický výskum a vývoj Adem Gashi v rozhovore pre DespiteBorders

Michal Ondrejčík | 15.03.2011

Adem Gashi pracuje ako výskumný pracovník Kosovského inštitútu pre politický výskum a vývoj (KIPRED), ktorý je vedúcim kosovským politickým think-tankom. Portálu DespiteBorders poskytol rozhovor na tému kosovských parlamentných volieb so zameraním na politické strany pôsobiace v Kosove, osobitne na subjekty zastupujúce srbské obyvateľstvo, Demokratickú stranu Kosova (PDK) Hashima Thačiho a hnutie VETĚVENDOSJE! (Seburčenie) Albina Kurtiho. Interview z mesiaca január 2011 publikujeme v nezmenenej podobe.

Parlamentná matematika v Kosove je veľmi ťažká. Koalícia PDK a LDK sa v októbri rozpadla kvôli osobným nezhodám; PDK nie je ochotná rokovať s VETĚVENDOSJE!; potom tu máme kreslá srbskej menšiny (10 + 3) a kreslá ostatných menšín (10 + 2). Je vôbec možné zostaviť v Kosove fungujúcu koalíciu? Aké koalície sú možné? Bola vyhlásená koalícia PDK a KKR, to však na parlamentnú väčšinu nepostačuje...

Pre PDK bude po narušeníach, ktoré sprevádzali volebný proces, veľmi ťažké zostaviť fungujúcu koalíciu. Vzhľadom na vysokú úroveň volebných podvodov v parlamentných voľbách v r. 2010 a v opakovaných parlamentných voľbách z 9. januára 2011 je legitímnosť týchto volieb spochybnená. Budúca vláda sa bude musieť vysporiadať s množstvom citlivých otázok, ako bude Kosovo prechádzať niektorými dôležitými procesmi v priebehu tohto a budúceho roka. Navyše niektorí vysokí úradníci čelia vyšetrovaniu kvôli podozreniu z korupcie. Preto PDK potrebuje silného spojenca, aby sa minimalizovali

DespiteBorders

negatívne dopady, ktorým budeme v týchto procesoch čeliť. Vnútrostranícke konflikty v každej strane v Kosove budú predstavovať ďalší problém, ktorý bude vplývať na formovanie fungujúcej koalície.

Srbi žijúci na severe Kosova voľby bojkotovali. Na druhej strane Srbi žijúci v iných častiach Kosova sa zúčastňovali aktívne hlasovania. Prečo sú také veľké rozdiely v ich postojoch k voľbám? Čo je vedie druhú skupinu Srbov aktívne hlasovať?

Bojkot týchto volieb je jasná stratégia belehradskej vlády na rozdelenie Kosova. Táto politika, ktorá bola skrytou agendou Belehradu dlhú dobu sa teraz stala verejnou s jasnou správou, ktorá bola adresovaná kosovským Srbom srbským prezidentom Borisom Tadičom. Severná Mitrovica je naďalej ovplyvňovaná srbskou vládou, preto voľby bojkotovala. Srbi z ostatných častí Kosova majú svojich zástupcov buď v miestnej správe alebo v centrálnej vláde, čo dokazuje ich vzťah k voľbám, ktorý je odlišný, pretože Srbi z ostatných častí Kosova majú niekoho zo svojich radov v kosovských inštitúciách.

Jedna z popredných srbských politických strán, Samostalna Liberalna Stranka (SLS), je v tlači obviňovaná, že má veľmi blízko k Hashimovi Thaçimu. Na internete kolujú správy, že Hashim Thaçi údajne daroval SLS približne 800 tis. eur na kupovanie srbských hlasov. SLS údajne aj falšovala voľby. Naozaj? Aká je povaha vzťahov medzi SLS a Hashimom Thaçim? Je možné, že SLS pôjde do koalície s PDK? Kto spolupracuje so SLS v parlamente?

SLS je súčasťou vládnych inštitúcií, a to prispelo k tomu, aby získali potrebné zdroje a potrebný kredit, na to, aby mohli získať viac hlasov vo voľbách.

Hlavný politický súper SLS - Jedinstvena srpska Lista (JSL) však získala len trochu viac než 5.000 hlasov. Čo považujete za dôvody, prečo je SLS atraktívnejšia než JSL?

Bez komentára.

Ako hodnotíte činnosť Srpska Demokratska Stranka Kosova i Metohije (SDSKiM)? Kto spolupracuje so SDSKiM v parlamente?

Bez komentára.

V parlamentných voľbách bolo zaregistrovaných osem srbských politických strán. Je zrejmé, že srbská politická scéna je roztrieštená. Prečo? Majú srbské politické strany koaličný potenciál?

Srbské politické strany majú rôzne platformy, pokiaľ ide o otázky srbského obyvateľstva Kosova. Zatiaľ čo niektoré z nich sú odhodlané spolupracovať s kosovskými orgánmi, iné zas majú zjavne blízko k Belehradu. Priamym dopadom toho je fakt, že volení zástupcovia niektorých strán, ktoré sa zúčastnili predošlých voľbách mali určite vplyv v radoch srbského obyvateľstva. Niektoré strany boli vo výhode, pretože boli súčasťou systému skôr a mali možnosť ukázať, že môžu priniesť konkrétne výsledky pre kosovských Srbov.

Opíšte v skratke aktivity a spoluprácu menšinových poslancov (Nesrbov) s ostatnými stranami (albánskymi, srbskými) v parlamente.

Srbskí poslanci boli konzistentní vo svojich postojoch a veľmi aktívni, keď to prišlo na otázky, ktoré sa týkali životných podmienok srbského obyvateľstva v Kosove. Rovnako ako v

každom inom parlamente poslanci boli viac zladení kvôli svojim záležitostiam a politike ako kvôli ich etnickej príslušnosti.

Vo voľbách VETĚVENDOSJE! získalo tretie miesto - to je cca. 12 percent hlasov. Ako môžete vysvetliť tento obrovský úspech VETĚVENDOSJE!, keď sa dostalo priamo z ulíc do parlamentu?

VETĚVENDOSJE! začínalo ako hnutie pred piatimi rokmi v roku 2005. Od tej doby VETĚVENDOSJE! aktívne pôsobí v teréne. Povedal by som, že je unáhlené hovoriť, že dostali hlasy pochádzajúce z ulice. Áno, VETĚVENDOSJE! protestovalo na uliciach, ale predstavovalo pomerne veľký počet ľudí, čo by mohlo súvisieť s problémami, ktoré je nutné riešiť ako je korupcia, chudoba, otázka zjednotenia s Albánskom. Výsledky nie sú prekvapením, aj keď niektoré hlasy, ktoré získali by mohli byť vyhodnotené ako hlasovanie hnevu a všeobecne hlasovanie v reakcii na nedostatok pokroku v Kosove.

Hashim Thaçi odmietol spolupracovať s VETĚVENDOSJE! preto, lebo chce vybudovať európsky a euroatlanticky orientovanú vládu v zjednotenej Európe bez hraníc. Prečo? Je politika VETĚVENDOSJE! v rozpore s európskou a euroatlantickou orientáciou?

Toto odmietavé vyhlásenie bolo uskutočnené na oboch stranách. VETĚVENDOSJE! nie je proti európskej integrácii a euroatlantickej orientácii. VETĚVENDOSJE! ako hnutie odmietlo vidieť a mať medzinárodné spoločenstvo vo vedúcej kosovskej politike. Hoci v priebehu času zmenilo svoj prístup a vidí teraz medzinárodné spoločenstvo ako partnera, ale nie ako vládcu tejto krajiny. Avšak majú (PDK a VETĚVENDOSJE! – pozn. red.) veľmi rozdielny prístup k mnohým dôležitým otázkam týkajúcich sa európskych partnerov Kosova.

Albin Kurti vyhlásil, že nepôjde do koalície s Hashimom Thačim. Prečo?

VETĚVENDOSJE! deklarovalo od samého začiatku, že nebude spolupracovať so žiadnou politickou stranou, ktorej členovia sú zapojení do korupcie a zlyhali vo vybudovaní udržateľného stavu. A to sa netýka len Thačiho ale ktorejkoľvek inej politickej strany, ktorá bola pri moci.

Prosím, pokúste sa analyzovať stručne vzťahy medzi VETĚVENDOSJE! a PDK.

Neexistujú žiadne vzťahy. VETĚVENDOSJE! mávalo veľmi kritický postoj proti vláde a proti procesom ako je privatizácia a decentralizácia.

Po decembrových voľbách Muharrem Xhemajli obvinil VETĚVENDOSJE!, že má kontakty so srbskými tajnými službami. Albin Kurti reagoval, že toto nepravdivé tvrdenie Hashim Thači chce využiť, aby obral VETĚVENDOSJE! o hlasy. Majú tieto obvinenia nejaký reálny základ? Mohli by tieto tvrdenia mať vplyv na opakované voľby v niekoľkých obciach? Aké sú vzťahy medzi pánom Xhemajlim a Hashimom Thačim?

Bez komentára.

Na druhej strane, Kurti aktívne využíva Thačiho škandál týkajúci sa údajného pašovania orgánov Srbov počas vojny za nezávislosť. Je to len súčasť predvolebného boja? Popíšte, prosím, krátko vzťahy medzi Kurtim a Thačim (vrátane tých osobných).

Kurti ale nie len Kurti v tomto prípade žiada od súčasnej vlády a Thačiho, aby prijali opatrenia a vytvorili prostredie a / alebo prizvali nezávislú vyšetrovaciu komisiu, aby vyšetrila

údaje uvedené v správe. Nie je to len predvolebný boj, každá kritika, ktorá prichádza od VETĚVENDOSJE! alebo akejkoľvek inej politickej strany, týkajúca sa správy je hlasom, ktorý žiada, aby bol daný prípad objasnený a dokončený.

Ako hodnotíte vzťahy VETĚVENDOSJE! s inými politickými stranami, ktoré sa dostali do parlamentu v decembrových voľbách? Má vôbec VETĚVENDOSJE! koalíčný potenciál?

VETĚVENDOSJE! bolo a je jednoznačne proti spôsobu akým politické elity v Kosove manipulovali s procesmi v minulosti. A preto nezdá sa, že VETĚVENDOSJE! má blízke vzťahy s akoukoľvek parlamentnou stranou, a to už vyhlásilo, že zostane v opozícii.

Ktorá politická strana je zodpovedná za falšovanie volieb? Je niekto politicky a trestne zodpovedný?

Opakované voľby v piatich obciach sa skončili 9. januára a v šiestej obci je opakovaná voľba naplánovaná na 20. januára. Očakávajú sa nejaké prípady, a keď orgány činné v trestnom konaní skončia vyšetrovanie, tak až potom budeme vedieť či došlo k nejakému falšovaniu.

Florin Karasniqi je americký biznismen kosovského pôvodu. Je dobre známy pre svoju činnosť počas vojny za nezávislosť. Tiež je sponzorom VETĚVENDOSJE!. Napriek tejto skutočnosti získal absolútne nevoliteľné 41. miesto na [kandidátke](#) strany. Prečo? Akú úlohu hrá vo VETĚVENDOSJE!?! Má nejaké miesto v predsedníctve VETĚVENDOSJE!?

VETĚVENDOSJE! je registrované ako občianska iniciatíva, teda nemusí mať formálnu štruktúru. Kandidátku majú usporiadanú podľa abecedného poradia, takže nejde o žiadne sprisahanie jeho umiestnením na 41. mieste.

VETĚVENDOSJE! sa teší podpore bývalého amerického diplomata Williama Walkera. Aká je jeho úloha vo VETĚVENDOSJE!? V Mitrovici začiatkom decembra povedal, že nie je členom VETĚVENDOSJE! ale je kosovským aktivistom. Prečo si vybral práve VETĚVENDOSJE! ako kosovský aktivista?

Na začiatku volebnej kampane William Walker chodil na volebné mítingy AKR. Neskôr sa objavoval na zhromaždeniach VETĚVENDOSJE! a dal tam jasne najavo, že podľa jeho názoru Kosovu chýbajú funkčné riadiace inštitúcie. VETĚVENDOSJE! sa venuje rovnakým problémom, na ktoré pán Walker sa snaží poukazovať.

Mnohokrát sa Albin Kurti vyjadril, že pokračujúca existencia misie UNMIK podkopáva suverenitu Kosova a z tohto dôvodu suverenita je len forma bez obsahu. Vysvetlite mi túto tézu. Čo to znamená?

Medzinárodný súdny dvor došiel k záveru, že vyhlásenie nezávislosti Kosova neporušilo medzinárodné právo, rezolúciu Bezpečnostnej rady 1244 (1999) či ústavný rámeček a nie je v rozpore s akýmkoľvek platným pravidlom medzinárodného práva. Kosovská ústava nepredpokladá žiaden dohľad UNMIK a ani kosovský parlament nežiadal o podobnú misiu. Misia UNMIK je v Kosove naďalej prítomná, ale nie je funkčná. Jej prítomnosť nie je opodstatnená, pretože vzhľadom na nedostatok prevádzkových možností tejto misie nemá žiadny význam a z týchto dôvodov by mala byť jej činnosť ukončená.

Pred decembrovými parlamentnými voľbami Albin Kurti vyhlásil, že ak VETĚVENDOSJE! získa víťazstvo vo voľbách zruší Ahtisaariho plán na základe ktorého krajina vyhlásila nezávislosť a zmení ústavu tak, aby zodpovedala vôli ľudu. Albin Kurti tvrdil, že Ahtisaariho plán zmení krajinu na umelý štát, v ktorom by etnické skupiny žili v izolácii. Aké konkrétne zmeny v ústave Albin Kurti má na mysli? Pokiaľ je mi známe presadzuje zrušenie článku 1 odseku 3 ústavy, v zmysle ktorého Kosovo nemá žiadne teritoriálne nároky voči inému subjektu a nebude sa spájať so žiadnym štátom do únie alebo nestane sa ani časťou iného štátu. Čo ešte? Ako Ahtisariho plán zasahuje do jeho úmyslov? Myslíte si, že tieto opatrenia budú politicky priechodné?

Bez komentára.

Albin Kurti má rezervovaný postoj ku kosovským inštitúciám – vyčíta im, že vedú rokovania so zlou stranou. Namiesto toho, aby rokovali s Belehradom, by mali rokovať s Tiranou o vytvorení spoločného albánskeho štátu. Podľa Vás je medzinárodné spoločenstvo pripravené na takýto krok (na vytvorenie spoločného štátu)?

Kosovo je nezávislý a suverénny štát s modernou ústavou. Táto ústava nepredpokladá žiadne rozdelenie alebo zjednotenie Kosova s ktoroukoľvek inou krajinou. Na realizáciu tohto projektu je potrebné, aby bola najskôr zmenená ústava.

Belgizim Kamberi obhajuje myšlienku, podľa ktorej by malo byť Preševské údolie predmetom teritoriálnej výmeny medzi Srbskom a Kosovom. Čo by malo byť ponúknuté Srbsku za údolie? Napríklad srbské enklávy v severnom Kosove a tie, ktoré sa nachádzajú južne od rieky Ibar?

Ani v r. 1999 alebo v r. 1989 tieto kosovské územia neboli včlenené do Kosova, ale hranice existujú už mnoho rokov. S požehnaním (nezávislosti – pozn. red.) Medzinárodného súdneho dvora a srbskou cestou smerom do EÚ a pre stabilitu Kosova a jeho suverenitu na celom území je to len otázkou času. Na druhej strane medzinárodné spoločenstvo nie je ochotné opätovne otvoriť nikdy nekončiacu kapitolu výmeny území na Balkáne.

Napríklad demarkácia dnešnej kosovsko-čiernohorskej hranice sa konala pod vedením juhoslovanskej armády. Myslíte si, že Čierna Hora dobrovoľne postúpi Albáncami osídlené oblasti v prospech Kosova?

Bez komentára.